

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının 2017-ci il üçün pul siyasətinin əsas istiqamətləri haqqında BƏYANATI

Möhtərəm Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında qısa tarixi bir dövr ərzində Azərbaycanda yüksək iqtisadi inkişafa və rifaha nail olunmuşdur. Ölkənin iqtisadi qüdrəti, beynəlxalq nüfuzu və imici əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlmişdir. Milli iqtisadiyyatın həcminin üç qat artımı, yoxsulluq səviyyəsinin 10 dəfəyə qədər aşağı düşməsi, yaradılan modern sosial-istehsal infrastruktur, sürətli regional inkişaf başqa ölkələrin on illərlə qət edə bilməyəcəyi bir yolun Azərbaycanın çox qısa bir müddətdə keçdiyini göstərir.

Lakin, 2014-cü ilin ikinci yarısından başlayaraq dünya iqtisadiyyatının yeni tsiklə daxil olması qlobal iqtisadi artımın və tələbatın zəifləməsinə gətirib çıxarmış, nəticədə, birja məhsullarının və ilk növbədə neftin qiyməti aşağı düşməyə başlamışdır. Dünya enerji bazarlarında neftin kəskin ucuzlaşması bütün neft ixracatçısı ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycan iqtisadiyyatına da mənfi təsir etmişdir. Bu şəraitdə ixrac gəlirlərinin əhəmiyyətli azalması, xarici borclar və öhdəliklər üzrə valyuta ödənişlərinin artması tədiyə balansında irihəcmli kəsirin yaranmasına səbəb olmuşdur.

Yaranmış yeni situasiyada makroiqtisadi siyasət, o cümlədən fiskal və pul-məzənnə siyasəti adekvat şəkildə korreksiya olunmuşdur. 2016-cı ildə Mərkəzi Bank idarə olunan üzən məzənnə rejimini tətbiq etmişdir. Mövcud makroiqtisadi situasiyada antiinflasiya xarakterli sərt pul siyasəti yürüdülmüşdür. İqtisadi orqanlar ilə razılaşdırılmış pul proqramının məqsədyönlü icrası nəticəsində pul emissiyası məhdudlaşdırılmışdır.

2017-ci il üçün Mərkəzi Bankın pul siyasətinin əsas istiqamətləri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 6 dekabr 2016-cı il tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələri” ilə müəyyənləşdirilmiş strateji inkişaf prioritetləri, ötən illərdə yeridilmiş siyasətin nəticələri, makroiqtisadi proqnozlar, habelə, potensial risklər nəzərə alınmaqla hazırlanmışdır.

I. 2016-CI İLDƏ MƏRKƏZİ BANKIN SİYASƏTİ

1.1. MƏRKƏZİ BANKIN FƏALİYYƏT MÜHİTİ

1.1.1. QLOBAL İQTİSADİ ŞƏRAİT. 2016-cı ildə qlobal iqtisadi artım gözləniləndən zəif olmuşdur. Yaranmış bir sıra yeni risklər qlobal iqtisadi artım tempinin aşağı düşməsi, maliyyə və əmtəə bazarlarında volatilliyin yüksəlməsi ilə nəticələnmişdir. 2016-cı il qlobal iqtisadi artım və qlobal tələbin 1990-2007-ci illəri əhatə edən böhrandan öncəki dövrdən aşağı olduğu 5-ci il olmuşdur.

Ayrı-ayrı ölkə qruplarında gedən proseslər qlobal iqtisadi artıma öz təsirini göstərmişdir. Dünyanın ən iri iqtisadiyyatına malik ABŞ-da iqtisadi aktivlik göstəricilərinin nisbətən yaxşılaşmasını nəzərə alaraq dekabr ayında Federal Ehtiyat Sistemi (FES) faiz dərəcəsini növbəti dəfə yüksəltmişdir. Avropada isə iqtisadi artımın zəif olması və deflyasiya risklərinin qalmasını nəzərə alaraq Avropa Mərkəzi Bankı kəmiyyət yumşaldılması siyasətinin müddətini uzatmışdır. Ümumilikdə, inkişaf etmiş ölkələr (İEO) arasında siyasi qeyri-müəyyənliklər yüksəlmiş və Birləşmiş Krallığın Avropa İttifaqını (Aİ) tərk etməsi barədə referendumun nəticələri buna ciddi təsir göstərmişdir. Hərbi-siyasi konfliktlərin davam etməsi, valyuta məzənnələrinin qeyri-sabitliyi bir sıra inkişaf etməkdə olan ölkələrin (İEOÖ) maliyyə sektorunda risklərin yüksəlməsi ilə müşayiət olunmuşdur.

Son prosesləri nəzərə alaraq Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) 2016-cı ilin sonuna **qlobal iqtisadi artım proqnozlarını** azalma istiqamətində dəyişmişdir. BVF qlobal iqtisadiyyatın artımına dair proqnozlarını il ərzində bir neçə dəfə azalma istiqamətində dəyişmişdir. Son proqnozlara görə 2016-cı ildə qlobal iqtisadi artımın 3.1% olacağı gözlənilir. İEO üzrə iqtisadi artım proqnozu ilkin 1.8%-ə qarşı 1.6%-ə endirilmişdir.

Qlobal iqtisadi artımın əsas amillərindən biri olan **qlobal ticarətin** artımı zəif olaraq qalır. Ümumdünya Ticarət Təşkilatının (ÜTT) proqnozlarına görə 2016-cı ilin sonuna qlobal ticarətin 2.3% artacağı gözlənilir ki, bu da qlobal iqtisadi artımdan aşağıdır.

Mövcud qlobal iqtisadi artım templəri **qlobal məşğulluğun** böhrandan öncəki səviyyədə bərpa olunmasına imkan vermir. Beynəlxalq Əmək Təşkilatının son məlumatına görə hazırda dünyada 199 milyon nəfər işsiz var. 2016-cı ilin sonuna qlobal işsizliyin 5.8% səviyyəsində olacağı gözlənilir.

BMT-nin Ticarət və İnkişaf üzrə Konfransının (UNCTAD) məlumatlarına görə 2016-cı ildə birbaşa xarici investisiyaların 10-15% ətrafında azalacağı gözlənilir. Eyni zamanda **qlobal maliyyə və investisiya axınlarının** inkişaf etmiş ölkələrə doğru qayıtması 2016-cı ildə də davam etmişdir.

Dünya bazarlarında qiymətlər 2016-cı ildə də çox dəyişkən olmuşdur. Qlobal iqtisadi artımın və qlobal tələbatın hələ də zəif olması cari ildə də neftin qiymətinə mənfi təsir etmişdir. Cari ilin I rübündə dünya bazarında **neft qiyməti** son illər üzrə ən aşağı həddə düşmüşdür. Neftin qiymətində sonrakı rüblərdə müəyyən artım olsa da ümumilikdə cari ildə brent markalı neftin orta dünya qiyməti ötən ilin müvafiq dövrünə nəzərən 16% azalmışdır.

Qlobal iqtisadiyyatda və ayrı-ayrı ölkələrdə gedən proseslər qlobal və regional **valyutaların dəyişkənliyini** daha da artırmışdır. 2016-cı ilin iyun ayında Böyük Britaniyanın Avropa İttifaqının tərkibindən çıxması ilə bağlı referendumun nəticələri təsdiqləndikdən sonra ingilis funtu ABŞ dollarına nəzərən 20.8% ucuzlaşmışdır. Cari ilin əvvəlindən bəri ABŞ

dollarına qarşı türk lirəsi 21.1%, Avro 3.8%, Ukrayna qrivnası 13.9%, Çin yuanı 7.1%, İran realı 31.2%, Gürcü larisı 11% ucuzlaşmışdır.

1.1.2. TƏDIYƏ BALANSI. 2016-cı ildə Azərbaycanın tədiyə balansı dünya və region iqtisadiyyatında, qlobal enerji bazarlarında gedən proseslərin birbaşa və dolayı təsirlərinin güclənməsi şəraitində formalaşmışdır.

Azərbaycan üçün əlverişsiz beynəlxalq konyunktur şəraitində 2015-ci ildə olduğu kimi 2016-cı ildə də tədiyə balansı kəsirli olmuşdur. Ümumilikdə, 2016-cı ilin sonuna tədiyə balansında 5 mlrd. ABŞ dolları məbləğində ümumi kəsirin olacağı gözlənilir.

Son 2 ildə həyata keçirilən məqsədyönlü makroiqtisadi siyasət, o cümlədən manatın məzənnəsinin korreksiyası tədiyə balansının cari hesabına müsbət təsir etmişdir. 2014-2016-cı illərdə qeyri-neft əmtəə və xidmət idxalının həcmi 26% azalmışdır (gözlənilən). Nəticədə dövr ərzində qeyri-neft sektoru üzrə cari hesab kəsiri 7.6 mlrd. ABŞ dollarından 5.7 mlrd. ABŞ dollarına enmişdir (gözlənilən).

Bu proseslər 2016-cı ilin 9 ayında da davam etmişdir. Qeyri-neft sektoru üzrə cari hesab kəsiri 2016-cı ilin 9 ayında ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 20% azalmışdır. Qeyri-neft əmtəə və xidmət idxalı 13.1% azalmışdır. Cari ilin 9 ayında qeyri-neft xidmətlər hesabının kəsiri ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 3 dəfə azalmış, turizm xidmətləri üzrə müsbət saldo yaranmışdır.

Buna baxmayaraq, tədiyə balansının cari hesabı hələ ki, tarazlaşmamışdır. 2016-cı ilin 9 ayında **cari əməliyyatlar** hesabında 1.1 mlrd. ABŞ dolları məbləğində kəsir yaranmışdır.

Neftin qiymətinin təsiri altında cəmi ixrac ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 23% aşağı düşmüş, o cümlədən neft-qaz sektorunun ixracı 22% azalmışdır (2014-2016-cı illərdə neft-qaz sektorunun ixracının 26.6 mlrd. ABŞ dollarından 11.7 mlrd. ABŞ dollarına düşməsi gözlənilir). 2016-cı ildə ixracın gözlənilən həcmnin pik ili olan 2011-ci ilə nisbətən təxminən 22 mlrd. aşağı olması proqnozlaşdırılır. Eyni zamanda cari ilin 9 ayında qeyri-neft ixracı 30% azalmışdır. Nəticədə xarici ticarət balansının profisiti ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 45% aşağı düşmüşdür.

Cari ilin 9 ayında xidmətlər balansında 2.3 mlrd. ABŞ dolları həcmində kəsir olmuşdur. Xidmətlər üzrə cəmi idxal 5.5. mlrd. ABŞ dolları olduğu halda (o cümlədən neft-qaz sektoru üzrə - 2.3 mlrd. ABŞ dolları), xidmətlər üzrə ixrac 3.2 mlrd. ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Cari hesabın mühüm elementi olan ilkin gəlirlər balansında cari ilin 9 ayında 1.8 mlrd. ABŞ dolları həcmində kəsir olmuşdur ki, bu da əsasən neft-qaz sektoru tərəfindən mənfəət neftinin xaricə repatrisiyası ilə bağlıdır. Eyni zamanda cari hesabına digər mühüm elementi olan təkrar gəlirlər balansının başlıca maddəsi - ölkəyə xaricdən fiziki şəxslərin pul

köçürmələrinin həcmi 2.1 dəfə azalmışdır. Buna baxmayaraq, təkrar gəlirlər balansında müsbət saldo qalmışdır (ötən ilə nəzərən burada da profisit azalmışdır).

Bütövlükdə, cari hesabda gedən proseslər göstərir ki, bu hesabın ümumi balansı tarazlaşmaya yaxınlaşmaqdadır. Neftin qiymətinin müəyyən qədər bahalaşması cari hesabda kəsinin aradan qalxmasına gətirib çıxara bilər (məzənnə korreksiyasının müsbət təsirləri də nəzərə alınmaqla).

Lakin, tədiyə balansına başlıca təzyiq mənbəyi kapitalın və maliyyənin hərəkəti hesabının kəsiridir və bu kəsir bir qayda olaraq məzənnənin dəyişməsinə həssas deyil. Təsbit olunmuş xarici borclar və öhdəliklər üzrə valyuta ödənişlərinin artması məzənnə dəyişikliyinə asılı olmayaraq tədiyə balansının kəsirini formalaşdıran başlıca amil olmuşdur. Belə ki, 2016-cı ilin 9 ayında tədiyə balansının ümumi kəsirinin 2/3-ü məhz **kapital və maliyyənin hərəkəti hesabının** kəsiri ilə bağlıdır. Bu hesabda 2 mlrd. ABŞ dolları həcmində kəsir yaranmışdır. Bu kəsir xarici ticarət kreditləri, xarici borcların geri qaytarılması, strateji layihələr üzrə investisiya öhdəliklərinin təsiri altında formalaşmışdır. Düzdür, dollarlaşma cari ildə daha aşağı miqyasda olduğuna görə bu kəsir ötən ilin müvafiq dövrünə nəzərən 4.6 mlrd. ABŞ dolları azalıb.

Qeyd edək ki, xarici borclar və öhdəliklər üzrə ödənişlər tədiyə balansının kapital və maliyyə hesabı ilə yanaşı cari əməliyyatlar hesabına da mənfi təsir göstərir. Belə ki, 2016-cı ilin 9 ayında xarici borc üzrə 0.5 mlrd. ABŞ dolları məbləğində faizlər ödənilmişdir ki, bu da cari əməliyyatlar hesabına mənfi təsir etmişdir.

Ölkənin **strateji valyuta ehtiyatları** 2016-cı ilin 11 ayının sonuna 37.3 mlrd. ABŞ dolları təşkil edərək 28 aylıq mal və xidmət idxalına kifayət etmiş və xarici dövlət borcunu 4 dəfə üstələmişdir. Fiskal konsolidasiya və məzənnədə baş verən dəyişikliklər strateji valyuta ehtiyatlarına əhəmiyyətli qənaət etməyə imkan vermişdir. Strateji valyuta ehtiyatları hazırda ÜDM-in təxminən 100%-ni təşkil edir.

1.1.3. İQTİSADİ ARTIM. İqtisadi artımın dinamikası daxili tələbin dəyişməsinin təsiri altında formalaşmışdır. Daxili tələbin əsas komponentlərindən olan **investisiyaların** həcmi cari ilin 11 ayında 13 mlrd. manat (2015-ci ilin yanvar-noyabr ayında 14.4 mlrd. manat) olmuşdur.

Daxili tələbin digər mühüm komponenti olan **istehlakın** səviyyəsi isə əmək haqqının, pul gəlirlərinin və faiz dərəcələrinin dinamikası, habelə, inflyasiya amillərinin təsiri altında formalaşmışdır. İstehlakın yığcamlaşması özünü istehlak mallarının idxalında, habelə, istehlak kreditlərinin dinamikasında göstərmişdir.

2016-cı ildə də **büdcə xərcləri** daxili tələbə təsir edən mühüm amillərdən biri olmuşdur. Büdcə xərclərinin dinamikası investisiya qoyuluşlarına əhəmiyyətli təsir göstərmişdir.

Qeyd olunan struktur dəyişikliklər iqtisadi artım dinamikasına təsir etmişdir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə cari ilin 11 ayında **Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM) real olaraq** 3.9%, o cümlədən qeyri-neft sektorunda 5.6% azalmışdır. Qeyri-neft sektorundakı azalmanın başlıca mənbəyi tikinti sektorunda 28% azalma olmuşdur.

1.2. PUL SİYASƏTİNİN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ

1.2.1. İNFLYASIYA. 2016-cı ildə də Mərkəzi Bank tərəfindən pul siyasəti qərarları inflyasiya risklərinin qiymətləndirilməsi əsasında qəbul edilmişdir.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatlarına əsasən 2016-cı ilin 11 ayında **orta illik inflyasiya** 12.1% təşkil etmişdir. Orta illik əsasda ərzaq qiymətləri 14.1%, qeyri-ərzaq qiymətləri 16.8%, xidmətlərin qiymətləri isə 5.6% artmışdır.

Nominal effektiv məzənnə, inflyasiya gözləntiləri və dünya əmtəə qiymətlərinin dəyişimi qiymətlərə artırıcı, qiymətlərin dövlət tənzimlənməsi (Tarif Şurası tərəfindən) isə müxtəlif istiqamətlərdə təsir göstərmişdir. Əczaçılıq məhsulları üzrə dövlət tənzimlənməsi və taxılın ƏDV-dən azad olunması inflyasiyaya azaldıcı təsir etmişdir. Elektrik enerjisi, su və qaz üzrə tariflərin dəyişimi isə inflyasiyaya artırıcı təsir göstərmişdir.

Qiymətləri dövlət tərəfindən tənzimlənən məhsullar və xidmətlər, həmçinin mövsümi xarakter daşıyan kənd təsərrüfatı məhsullarının qiymət dəyişimi nəzərə alınmadan hesablanan orta illik **baza inflyasiya** 13.1% təşkil etmişdir.

2016-cı ilin 11 ayında orta illik **sənaye məhsullarının istehsalçı qiymətləri indeksi** 22.6% artmışdır. Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymətlərində isə 3.4% azalma müşahidə olunmuşdur ki, bu da əsasən bitkiçilik məhsullarının 10.3% ucuzlaşması hesabına baş vermişdir.

1.2.2. VALYUTA BAZARI VƏ MƏZƏNNƏ. 2016-cı ildə manatın xarici valyutalara nəzərən məzənnəsi tədiyə balansının vəziyyətinə uyğun və Mərkəzi Bankın ötən ilin sonunda elan etdiyi “tənzimlənən üzən məzənnə rejimi” çərçivəsində formalaşmışdır. Dövr ərzində manatın məzənnəsi **makroiqtisadi fundamentalların** (tədiyə balansı, neftin qiyməti və s) təsiri altında dəyişmişdir.

2016-cı ildə Mərkəzi Bank elan etdiyi məzənnə rejiminə uyğun olaraq müvafiq **əməliyyat çərçivəsini** tətbiq etmişdir. Cari ilin mart ayından Mərkəzi Bank valyuta bazarında iştirakı minimuma endirmiş, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) valyuta bazarında satışları isə Mərkəzi Bankda təşkil olunan hərraclar çərçivəsində həyata keçirilmişdir. Valyuta hərracları həftədə bir neçə dəfə aparılmış, hər bir hərracın parametrləri haqqında məlumatlar hərrac başlamazdan əvvəl bazar iştirakçılarına elan edilmişdir.

Valyuta bazarında vəziyyətdən asılı olaraq hərracın parametrləri il ərzində dəyişdirilmiş, hərracların mexanizmi təkmilləşdirilmişdir. Bankların valyuta bazarında daha çevik iştirakına şərait yaratmaq üçün Mərkəzi Bank oktyabr ayından başlayaraq yeni, ikitərəfli hərrac mexanizminin tətbiqinə başlamışdır. Yeni hərrac mexanizmi bazar iştirakçılarna hər iki istiqamətdə (valyuta alışı və ya satışı) sifarişlə çıxış etmək imkanını verir.

Ümumilikdə, 2016-cı ildə Mərkəzi Bank tərəfindən 114 valyuta hərracı keçirilmişdir. Bu hərraclarda valyutaya tələb təklifin həcmi əhəmiyyətli üstələmişdir. Hərraclarda cari ildə ARDNF tərəfindən 4.9 mlrd. ABŞ dolları həcmində xarici valyuta satılmışdır ki, bu da 2015-ci illə müqayisədə 37.5% azdır. ARDNF-in dövlət büdcəsinə transfertlərinin pik ili olan 2013-cü illə müqayisədə isə ARDNF-in valyuta satışları 3 dəfə azalmışdır. Valyuta təklifinin azalması neft gəlirlərinin kəskin aşağı düşməsi səbəbindən həyata keçirilən fiskal konsolidasiya siyasəti çərçivəsində baş vermişdir.

Mərkəzi Bankda valyuta satışı hərraclarının keçirilmədiyi günlərdə də **banklararası valyuta bazarı** fasiləsiz fəaliyyət göstərmişdir. İl ərzində banklararası valyuta bazarında hərracdan kənar alqı-satqı əməliyyatlarının həcmi artmağa meyilli olmuşdur.

2016-cı ildə manatın ABŞ dollarına **rəsmi məzənnəsi** banklararası əqdlər (hərraclar və hərracdan kənar əməliyyatlar nəzərə alınmaqla) üzrə orta məzənnə əsasında müəyyən edilmişdir. İlin əvvəlindən növbəti iş günü üçün rəsmi məzənnənin bir iş günü əvvəldən elan edilməsi təcrübəsinə başlanılmışdır.

Valyuta bazarında tələb-təklif nisbətində uyğun olaraq il ərzində **manatın məzənnəsinin** dinamikasında bir neçə möhkəmlənmə və ucuzlaşma dalğası müşahidə edilmişdir. 2015-ci ilin sonuna 1 ABŞ dollarının manata qarşı məzənnəsi 1.5594 manat səviyyəsində olmuşdursa, mart ayının əvvəlində 1.6456 manata qalxmış, mayın sonunda isə il üzrə minimum həddə 1.49 manata enmişdir. İyun-avqust aylarında bahalaşan ABŞ dolları sentyabr ayında ucuzlaşmağa başlamış, oktyabrın sonundan isə yenidən bahalaşma meyilinə malik olmuşdur. İlin əvvəlindən manata nəzərən ABŞ dolları 13.6% bahalaşmışdır. Dövr üzrə 1 ABŞ dollarının manata qarşı orta günlük məzənnəsi isə 1.5965 manat təşkil etmişdir. Yuxarıda qeyd olunduğu kimi, cari ildə manatla yanaşı bir sıra digər ölkələrin, o cümlədən, Azərbaycanın ticarət partnyoru olan ölkələrin milli valyutalarının ucuzlaşması davam etmişdir.

İl ərzində ikitərəfli məzənnələrin dinamikası çoxtərəfli məzənnənin dinamikasına da təsir göstərmişdir. Cari ilin ötən dövründə qeyri-neft sektoru üzrə **real effektiv məzənnə** 19.3% ucuzlaşmışdır. Real effektiv məzənnənin ucuzlaşma meyili idxalın əvəzlənməsinə və ixracın stimullaşdırılmasına dəstək verən potensial makroiqtisadi amildir. Milli iqtisadiyyatın qiymət üstünlüyünü ifadə edən real effektiv məzənnə, ümumilikdə, 2015-2016-cı illərdə 38% aşağı düşmüşdür.

Tədiyə balansının kəsirinin, xüsusilə də bu kəsirin xarici borcların və öhdəliklərin təsiri altında kapitalın və maliyyənin hərəkəti hesabında konsentrasiyasının məzənnə dəyişikliyinə reaksiyasını nəzərə alaraq 2016-cı ildə Mərkəzi Bank manatın daha çox ucuzlaşmasının qarşısını almaq və bununla da onun maliyyə sabitliyinə, daha yüksək inflyasiya nəticəsində sosial sabitliyə təsirini minimallaşdırmaq üçün məhz idarə olunan üzən məzənnə rejimini tətbiq etmişdir.

1.2.3. PUL TƏKLİFİ. Cari ildə inflyasiyanı artıran amilləri və məzənnə ilə bağlı mənfəi gözləntiləri nəzərə alaraq pul bazasının artım kanalları pul proqramı ilə idarəetməyə götürülmüşdür.

Valyuta bazarında tarazlığa nail olmaq və bu əsasda qiymət sabitliyinə dəstək vermək üçün cari ilin aprelində başlıca makroiqtisadi tənzimləmə orqanlarının rəhbərlərinin iştirakı ilə **pul proqramı** razılaşdırılaraq xüsusi protokolla rəsmiləşdirilmişdir. Pul proqramına görə manatla pul bazasının artım templərini məhdudlaşdırmaq nəzərdə tutulmuşdur. Hesabat dövründə Mərkəzi Bank özünün likvidlik əməliyyatlarının aparılması zamanı məhz pul proqramına əsaslanmışdır. Əsas məqsəd artıq pul təklifi kanallarını tənzimləmək, manatın məzənnəsinə əlavə təzyiq yaratmamaq və bu yolla qiymətlərin-inflyasiyanın yüksəlməsinin qarşısını almaq olmuşdur.

Bununla da faktiki olaraq pul bazası pul siyasətinin başlıca əməliyyat lövbərinə çevrilmişdir. Ümumlikdə, il ərzində pul bazasının artım tempi pul proqramına uyğun olmuşdur. Pul bazasının başlıca artım kanalları (pul proqramında əvvəlcədən razılaşdırılmış) maliyyə sabitliyinə dəstək, o cümlədən, bank sisteminin likvidliyinin və ödənişlərin davamlılığının təmin olunması üçün verilən resurslar, bağlanan banklar üzrə əhalinin əmanətlərinin qaytarılması olmuşdur.

Mərkəzi Bank pul bazasını razılaşdırılmış hədəf səviyyəsində saxlamaq üçün aktiv olaraq izafi pul kütləsinin sterilizasiyasını həyata keçirmişdir. 2016-cı ildə maliyyə sabitliyinə dəstək çərçivəsində verilmiş vəsaitlərin $\frac{3}{4}$ -ü Mərkəzi Bank tərəfindən sterilizasiya edilmişdir. Bu sterilizasiya əməliyyatlarının həcmi pul kütləsinin 50%-dən çoxunu təşkil etmişdir. Bununla da izafi pul kütləsinin valyuta və əmtəə bazarlarına daxil olmasının qarşısı alınmışdır.

2016-cı ildə depozitlərin dollarlaşması səviyyəsində azalma qeydə alınmışdır. Xarici valyutada əmanət və depozitlərin cəmi əmanət və depozitlərdə xüsusi çəkisi isə ilin əvvəli ilə müqayisədə 11.8 faiz bəndi azalmışdır. Fiziki şəxslərin əmanətlərinin dollarlaşması səviyyəsi ilin əvvəlindəki 85%-dən dövrün sonuna 81.2%-ə enmişdir.

1.2.4. PUL SİYASƏTİNİN ƏMƏLİYYAT ÇƏRÇİVƏSİ. 2016-cı ildə pul siyasəti qərarları inflyasiya risklərinin qiymətləndirilməsi əsasında və manata etimadın artırılması məqsədilə qəbul edilmişdir. Eyni zamanda, Mərkəzi Bank ortamüddətli dövrdə dayanıqlı

qiymət sabitliyinə imkan verən yeni pul siyasəti rejimi və onun əməliyyat çərçivəsinin formalaşdırılması istiqamətində söylərini gücləndirmişdir.

2016-cı ildə Mərkəzi Bank inflyasiyanı azaltmaq və milli valyutaya olan etimadı gücləndirmək, habelə, manat depozitlərinin artmasını təşviq etmək üçün **“faiz dəhlizi”nin parametrlərinə** zəruri dəyişikliklər etmişdir. Uçot dərəcəsi inflyasiyaya uyğunlaşdırılaraq mərhələlərlə 3%-dən 15%-ə, faiz dəhlizinin aşağı həddi 0.1%-dən 12%-ə, yuxarı həddi isə 5%-dən 18%-ə yüksəldilmişdir. Faiz dəhlizinə dair qərar qəbul edərkən makroiqtisadi vəziyyətlə yanaşı pul bazarındakı konyunktur, o cümlədən, dövlət qiymətli kağızlarının gəlirliyi də nəzərə alınmışdır.

Faiz dəhlizinin aşağı və yuxarı hədləri səviyyəsində olan faiz dərəcələri ilə likvidliyin verilməsi və cəlbi əməliyyatlarının müddəti 1 gündən 7 günədək uzadılmışdır. Bununla banklar qısamüddətli likvidliyin idarə olunması məqsədilə Mərkəzi Bankın **çərçivə aləti** olan 1-7 günlük repo və əks-repo əməliyyatlarından öz təşəbbüsləri ilə məhdudiyətsiz olaraq istifadə etmək imkanı əldə etmişlər.

Milli valyutada sərbəst vəsaitlərin cəlb olunması üzrə depozit hərraclarına başlanılmış, habelə qısamüddətli notların emissiyası bərpa edilmişdir. Son tarixə **depozit hərracları** və qısamüddətli notlar vasitəsilə cəlb edilən vəsaitin qalığı 150 mln. manatdan çox olmuşdur. Bu əməliyyatlar həm də pul bazarının inkişafına və pul siyasəti üzrə əməliyyat çərçivəsinin təkmilləşməsinə yönəlmişdir.

Dollarlaşmanın azalmasına dəstək vermək, habelə bank sektorunda maliyyə sabitliyinin gücləndirilməsi məqsədilə **məcburi ehtiyat norması** xarici valyutada öhdəliklər üzrə 0.5%-dən 1%-ə yüksəldilmişdir. Milli valyutada, həmçinin qiymətli metallarda cəlb edilmiş öhdəliklər üzrə isə norma dəyişməz saxlanılmışdır. Banklar 2016-cı ilin iyun ayından etibarən məcburi ehtiyatları yeni normaya uyğun saxlamağa başlamışlar.

II. 2017-Cİ İL ÜÇÜN PUL SİYASƏTİNİN ƏSAS İSTİQAMƏTLƏRİ

Əlverişsiz global iqtisadi konyunktur və iqtisadiyyatın struktur transformasiyası şəraitində makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi 2017-ci ildə də Mərkəzi Bankın qarşısında duran ən mühüm vəzifədir. Makroiqtisadi sabitlik iqtisadi artımın bərpa olunmasının, milli iqtisadiyyatın yeni artım və inkişaf modelinə keçirilməsinin bazis şərtini təşkil edir. Makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi ilk növbədə monetar siyasətin büdcə-vergi siyasəti ilə effektiv əlaqələndirilməsini, bütövlükdə isə iqtisadiyyatın, tədiyə balansının və valyuta bazarının tarazlaşdırılmasına, bu əsasda üzən məzənnəyə tam və effektiv keçidə imkan verən kompleks tədbirlərin görülməsini zəruri edir.

Cənab Prezidentin 15 iyul 2015-ci il tarixli Fərmanı ilə yaradılmış Maliyyə Sabitliyi Şurasının 2017-ci ilə və ortamüddətli dövrə makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinin təmin

olunması üzrə nəzərdə tutulan tədbirlər planı məhz belə bir maneənin həyata keçirilməsinə yönəlmişdir. Bu manevin mühüm tərkib hissəsi olaraq Mərkəzi Bank 2017-ci ildə də anti-inflyasiya xarakterli sərt pul siyasəti vasitəsilə nəzərdə tutulan makroiqtisadi sabitləşmə proqramının effektiv icrasına zəruri dəstək verəcəkdir.

2.1. QLOBAL İQTİSADI MÜHİT VƏ MAKROIQTİSADI ÇƏRÇİVƏ

2.1.1. QLOBAL İQTİSADIYYAT. Beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatlarının rəyinə görə 2017-ci ildə qlobal iqtisadiyyatda müəyyən canlanma gözlənilsə də, ümumən iqtisadi artımın böhrandan öncəki dövrlə müqayisədə hələ də zəif və kövrək qalacağı proqnozlaşdırılır. Qlobal maliyyə bazarlarında isə dalğalanmaların artacağı və bank sistemində yeni risklərin aktuallaşacağı istisna edilmir.

BVF-nun son proqnozlarına görə 2017-ci ildə **qlobal iqtisadi artımın** ötən ildən bir qədər yüksək, 3.4% səviyyəsində olacağı gözlənilir. O cümlədən İEÖ üzrə 1.8%, İEOÖ üzrə isə 4.6% artım proqnozlaşdırılır.

2017-ci ildə **İEÖ-in** qlobal iqtisadi artıma töhfəsinin ümumilikdə ötən ildəki səviyyədə qalacağı ehtimal edilir. Növbəti ildə ABŞ-da iqtisadi artımın 2016-cı illə müqayisədə 0.6 faiz bəndi yüksələcəyi proqnozlaşdırılır. İnflyasiya və məşğulluq üzrə hədəflərə yaxınlaşma onu deməyə əsas verir ki, ABŞ-ın Federal Ehtiyatlar Sistemi növbəti ildə yumşaq monetar siyasətdən imtınanı davam etdirəcək. 2017-ci ildə Avrozonada iqtisadi artımın ötən ilə nəzərən 0.2 faiz bəndi azalaraq 1.5%, Böyük Britaniyada isə ötən ilki 1.8%-ə qarşı 1.1% olacağı gözlənilir. Yaponiyada "abenomiks" islahatları çərçivəsində fiskal stimullardan istifadə iqtisadi fəallığı dəstəkləyəcək. Lakin milli valyutanın möhkəmlənməsi ixraca azaldıcı təsir edir.

2016-cı ildə resessiya yaşayan bir çox **İEOÖ** üçün 2017-ci il müsbət iqtisadi artım tempinə qayıdıqla səciyyəvi olacaqdır. İnvestisiya fəallığının aşağı olması, struktur islahatlarının ləng aparılması və bəzi geosiyasi gərginliklərlə əlaqədar iqtisadi artım regionlar üzrə fərqlənir. Bununla belə, enerji daşıyıcıların qiymətinin nisbətən artması, ərzaq və kənd təsərrüfatı mallarının bahalaşması 2017-ci ildə ümumi iqtisadi artım tempinin 4.6% (2016-da 4.2%) olacağını gözləməyə əsas verir. Bu ölkələr qrupunda daha çox çəkiyə malik olan Çində və Hindistanda növbəti il üçün artım tempinin müvafiq olaraq 6.2% və 7.6% olacağı gözlənilir. Ölkəmizin əsas ticarət tərəfdaşları olan **MDB ölkələrində** 2016-cı ildə baş vermiş resessiyanın 2017-ci ildə zəif də olsa artımla əvəzlənəcəyi gözlənilir.

Növbəti il **qlobal ticarətin** 3.8% artacağı proqnozlaşdırılır ki, bu da 1990-2015-ci illərin orta göstəricisindən 1.1 faiz bəndi aşağıdır.

Gözlənilən global iqtisadi mühitdə müxtəlif **əmtə bazarlarında qiymətlərin** fərqli dinamikaya malik olacağı proqnozlaşdırılır. BVF 2017-ci ildə ümumi əmtə qiymətlərinin 8.5% yüksələcəyini, ərzaq qiymətlərinin isə sabit qalacağını proqnozlaşdırır. BVF-nin proqnozlarına görə neftin dünya bazarında orta qiymətinin 52 ABŞ dolları təşkil edəcəyi gözlənilir. ABŞ-ın Enerji İnformasiya Administrasiyasının (EIA) proqnozuna görə 2016-cı ildə qeyri-OPEC ölkələri üzrə neft istehsalı (böyük payı ABŞ-a məxsus olmaqla) gündə 0.8 milyon barrel azalacaqdır.

Ümumilikdə, bütün aparıcı dünya institutlarının proqnoz və qiymətləndirmələrinə görə orta və uzunmüddətli dövr ərzində neftin qiymətinin pik illərində müşahidə olunan səviyyəyə gəlib çatması qeyri-realdır. Bunun başlıca səbəbi isə enerji qənaətli texnoloji inkişaf və dünya ilkin enerji balansında baş verən ciddi dəyişikliklərdir.

Aparıcı ölkələrdə iqtisadi fəallıq göstəricilərinin trayektoriyası və mərkəzi bankların monetar siyasətləri **global maliyyə bazarlarına** da təsirsiz qalmayacaqdır. Kapital axınlarındakı qeyri-müəyyənliklər aparıcı valyutaların, o cümlədən, Azərbaycanın ticarət tərəfdaşı olan ölkələrin valyutalarının məzənnələrindəki dəyişkənliyi yenidən artırma bilər.

2.1.2. MAKROİQTİSADİ ÇƏRÇİVƏ. 2017-ci ildə milli iqtisadiyyatda, xüsusən də, qeyri-neft sektorunda iqtisadi artımın dinamikası daxili tələbin səviyyəsindən, iqtisadi artımın yeni drayverlər üzərinə keçirilməsi sürətindən, nəzərdə tutulan struktur islahatlar paketinin həyata keçirilməsinin effektivliyindən və makroiqtisadi sabitləşməyə yönəlmiş tədbirlərin səmərəsindən asılı olacaq. Hökumətin proqnozlarına görə 2017-ci ildə milli iqtisadiyyatda artımın tədricən bərpa olunacağı gözlənilir.

2017-ci ildə **cari əməliyyatlar hesabının** vəziyyəti neftin qiymətindən, çevik məzənnə rejiminin və makroiqtisadi siyasətin təsirlərindən, idxalın azalması miqyasından, habelə qeyri-neft sektoru üzrə ixrac potensialının reallaşmasından asılı olaraq dəyişəcək. Əlverişli məzənnə ilə yanaşı, son vaxtlar hökumətin yerli istehsalın qorunması və ixracın stimullaşdırılması istiqamətində qəbul etdiyi qərarların cari əməliyyatlar hesabına müsbət təsir göstərəcəyi gözlənilir. Lakin, neftin dünya qiymətinin əhəmiyyətli yüksəlməyəcəyi təqdirdə cari hesabda kapitalın və maliyyənin hərəkəti hesabının kəsirini örtə biləcək qədər profisit yaranması ehtimalı hələ ki, aşağıdır.

Tədiyə balansının **kapitalın və maliyyənin hərəkəti üzrə balans** isə dövlət sektorunun xarici borc ödənişləri ilə bağlı irihəcmli valyuta öhdəlikləri və strateji enerji layihələrinin maliyyələşdirilməsi təsir edəcək. Qeyd olunan amillərin təsiri altında tədiyə balansında gözlənilən irihəcmli kəsirin idarə edilməsi makroiqtisadi sabitliyə təsir edəcək. Bu məsələnin əhəmiyyətini nəzərə alaraq Maliyyə Sabitliyi Şurası tərəfindən **tədiyə balansında kəsirin azaldılmasına və maliyyələşdirilməsinə yönəlmiş kompleks tədbirlər** nəzərdə tutulur.

Taktiki tədbirlər əsasən kapitalın və maliyyənin hərəkəti hesabının tənzimlənməsi (xarici valyutada bir sıra öhdəliklərin məqsədyönlü tənzimlənməsi) vasitəsilə valyuta bazarında gərginlik yaradan amillərin neytrallaşdırılmasını nəzərdə tutur. Bu tədbirlər manatın məzənnəsinə olan təzyiqləri əhəmiyyətli neytrallaşdırmaqla makroiqtisadi risklərin (inflyasiya, maliyyə sabitliyi və s.) minimallaşdırılmasına yönəlmişdir.

Qeyd edək ki, valyuta rejimi ilə bağlı artıq qüvvəyə minmiş yeni qaydaların (qabaqcadan ödənişlər müqabilində malların ölkəyə gətirilməsi və xidmətlərin göstərilməsinə 180 günlük müddət tələbinin qoyulması, fiziki şəxslərin pul köçürmələrinə limitlərin tətbiqi və s) tətbiqi də tədiyə balansının tarazlaşmasına əlavə dəstək olacaqdır.

Strateji tədbirlər milli iqtisadiyyatda “rebalanslaşma” vasitəsilə (fiskal konsolidasiya, sərt pul siyasətinin davam etdirilməsi, pul təklifi kanallarının effektiv idarə edilməsi, ixrac yönümlü istehsalın stimullaşdırılmasına yönəlmiş struktur islahatları və s.) tədiyə balansının fundamental tarazlaşmasına yönəlib.

Eyni zamanda sosial müdafiənin gücləndirilməsi istiqamətində də müvafiq tədbirlər (ünvanlı sosial dəstəyin həcmının artırılması və əhatəsinin genişləndirilməsi, məşğulluğun dəstəklənməsi) nəzərdə tutulur.

2.2. 2017-Cİ İL ÜÇÜN PUL SİYASƏTİ

2.2.1. PUL SİYASƏTİ ÇƏRÇİVƏSİ. Hökumətlə sıx koordinasiya şəraitində sərəncamındakı monetar alətlərdən istifadə edərək Mərkəzi Bank Maliyyə Sabitliyi Şurasında razılaşdırılmış pul proqramını icra etməklə **inflyasiya risklərinə** çevik reaksiya verəcəkdir. Pul siyasəti qərarlarının inflyasiyaya təsirinin müəyyən zaman intervalı tələb etdiyini nəzərə alaraq Mərkəzi Bank fəaliyyətini qabaqlayıcı rejimdə həyata keçirməyə çalışacaqdır.

2017-ci ildə də inflyasiyanın məqbul səviyyədə saxlanılması üçün **pul təklifi razılaşdırılmış pul proqramı** çərçivəsində məqsədyönlü şəkildə tənzimlənəcəkdir. Pul proqramı pul təklifi kanallarının effektiv nəzarətə götürülməsini təmin edəcəkdir. Mərkəzi Bankda əlaqədar iqtisadi orqanların dəstəyi ilə yaradılacaq likvidliyin monitorinqi və qısamüddətli proqnozlaşdırılması sistemi pul bazasının məqsədyönlü idarə edilməsində mühüm rol oynayacaqdır.

Tədiyə balans tarazlaşma prosesində olarkən (qeyd olunduğu kimi, üzən məzənnə bu prosesi dəstəkləyir) inflyasiyanın effektiv idarə olunması ilk növbədə **sərt pul siyasətini** tələb edir. Təcrübə göstərir ki, inflyasiya riskləri şəraitində iqtisadi artımın pul siyasəti vasitəsilə stimullaşdırılması effektiv deyil. Bunu nəzərə alaraq, Mərkəzi Bank 2017-ci ildə pul təklifi kanallarını müvafiq pul proqramı vasitəsilə əhəmiyyətli məhdudlaşdıracaq və sərt pul siyasətini həyata keçirəcəkdir.

2017-ci ildə də Mərkəzi Bank özünün likvidlik əməliyyatlarını pul təklifi üzrə razılaşdırılmış hədəf çərçivəsində həyata keçirəcəkdir. Monetar islahatlar və üzən məzənnəyə keçid şəraitində pul bazası monetar siyasətin lövbərini təşkil edəcəkdir.

2017-ci ildə də Mərkəzi Bank pul siyasətinin effektiv strateji çərçivəsi olan **inflyasiyanın birbaşa hədəflənməsi rejiminin** tətbiqinə hazırlıq istiqamətində səylərini davam etdirəcəkdir. Bunun üçün Mərkəzi Bank çevik məzənnə rejiminin tətbiqini davam etdirəcək, pul bazasının pul siyasətinin etibarlı “bələdçisinə” çevrilməsini təmin edəcək, analitik və proqnozlaşdırma potensialı gücləndirəcək, habelə, kommunikasiya və hesabatlılığı təkmilləşdirəcəkdir.

Eyni zamanda, maliyyə və kapital bazarı inkişaf etdikcə faiz dərəcələrinin Mərkəzi Bankın pul siyasətinin yeni lövbərinə çevrilməsinə imkanlarına da baxılacaqdır. İnflyasiyanın hədəflənməsi rejiminə keçid şərtlərinin reallaşdırılması ilə yanaşı pul siyasəti dizaynında baş verən global dəyişikliklər, mərkəzi bankların **hədəf perimetrinin və alət arsenalının genişləndirilməsi** ilə bağlı son meyillər daim izlənəcək və bundan asılı olaraq pul siyasətinə zəruri dəyişikliklər ediləcəkdir.

2.2.2. MƏZƏNNƏ REJİMİ. 2017-ci ildə Mərkəzi Bank “Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi”nə uyğun olaraq üzən məzənnə rejiminə tam keçid istiqamətində tədbirləri davam etdirəcəkdir.

Üzən məzənnə rejimi iqtisadiyyatın mənfi xarici şoklardan etibarlı qorunmasını, tədiyə balansının və iqtisadiyyatın çevik tarazlaşmasını təmin edir, habelə, pul siyasətinin pul kütləsi və faiz dərəcələrinə təsir imkanlarını artırır. Eyni zamanda, çevik məzənnə rejimi daxili maliyyə bazarının inkişafını təşviq edir, bir sıra yeni maliyyə alətlərindən istifadəni dəstəkləyir. Bundan başqa yeni məzənnə rejimi valyuta ehtiyatlarının qorunmasını təmin edir.

2017-ci ildə manatın məzənnəsinə başlıca olaraq valyuta bazarında tələb amilləri və onların idarə olunması, o cümlədən idxalın əvəzlənməsi prosesi təsir edəcək. Valyuta bazarında təklifin həcmində isə ixrac potensialının reallaşdırılması təsir edəcək.

Növbəti ildə Mərkəzi Bank üzən məzənnə rejiminə uyğun olaraq valyuta hərəqləri mexanizminin təkmilləşdirilməsini də diqqət mərkəzində saxlayacaq. Mərkəzi Bankın **valyuta bazarında iştirakı** yalnız məzənnənin kəskin dəyişkənliyini məhdudlaşdırmaq məqsədini daşıyacaqdır. Valyuta bazarının inkişaf etdirilməsi, o cümlədən, məzənnə risklərinin tənzimlənməsi alətlərinin inkişafının təşviqi 2017-ci ildə də davam etdiriləcəkdir.

2.2.3. PUL SİYASƏTİ ALƏTLƏRİ. Mərkəzi Bank 2017-ci ildə pul siyasəti alətlərindən qarşıya qoyulmuş monetar hədəflər çərçivəsində istifadə edəcək, bu alətlərin modernizasiyası istiqamətində tədbirləri davam etdirəcək, alətlərin tətbiqi prosesində faiz dərəcələrinin real səviyyəsi nəzərə alınacaqdır.

2017-ci ildə də çərçivə alətləri, açıq bazar əməliyyatları və məcburi ehtiyat normaları üzrə **parametrlər** makroiqtisadi göstəricilərin dinamikası, o cümlədən inflyasiya riskləri, maliyyə bazarlarında gedən proseslər və bank sektorunun likvidlik mövqeyi nəzərə alınmaqla tənzimlənəcəkdir.

Likvidlik alətləri üzrə faiz dərəcələri “**faiz dəhlizi**” çərçivəsində müəyyənləşdirilərək çevik idarə olunacaqdır. 2017-ci ildə də zəruri hallarda pul kütləsinin sterilizasiyası əməliyyatlarının həcmi artırılması və faiz dərəcələrinin artırılması diqqətdə saxlanacaqdır.

Növbəti ildə vəsaitlərin qısamüddətli cəlb olunması və yerləşdirilməsi alətlərindən ibarət olan **çərçivə alətləri** bankların qısamüddətli likvidliyinin idarə olunmasına xidmət edərək bankların təşəbbüsü ilə Mərkəzi Bank tərəfindən müəyyən olunmuş faiz dərəcələri ilə həyata keçiriləcəkdir. Vəsaitlərin cəlb olunması məqsədilə çərçivə əməliyyatlarının (1-7 günlük REPO) faiz dəhlizinin aşağı həddi ilə aparılması nəzərdə tutulur. Vəsaitlərin yerləşdirilməsi məqsədilə əməliyyatlar isə (1-7 günlük əks-REPO) faiz dəhlizinin yuxarı həddi ilə aparılacaqdır.

Açıq bazar əməliyyatları əvvəlki illərdə olduğu kimi 2017-ci ildə də Mərkəzi Bankın təşəbbüsü ilə həyata keçiriləcəkdir. Bu zaman vəsaitlərin cəlb olunması üçün nəzərdə tutulan açıq bazar əməliyyatları faiz dəhlizinin aşağı həddi ilə uçot dərəcəsi arasında tərəddüd edən faiz dərəcələri ilə aparılacaqdır. Belə əməliyyatlara hərracla vasitəsilə depozitlərin cəlb edilməsi, habelə Mərkəzi Bankın qısamüddətli notlarının emissiyası aiddir. Vəsaitlərin yerləşdirilməsi üçün nəzərdə tutulan, yəni emissiya xarakterli açıq bazar əməliyyatları isə uçot dərəcəsi ilə faiz dəhlizinin yuxarı həddi arasında tərəddüd edən faiz dərəcələri ilə aparılacaqdır.

Məcburi ehtiyat normaları da Mərkəzi Bankın istifadə etdiyi pul siyasəti alətlərindən biri olaraq qalacaqdır. Mərkəzi Bank 2017-ci ildə də **məcburi ehtiyat normalarını** aylıq ortalama rejimində tətbiq edəcəkdir ki, bu da banklar tərəfindən likvidliyin çevik idarə olunmasına imkan verəcəkdir.

Pul bazarındakı vəziyyətə adekvat təsir göstərmək məqsədilə pul siyasəti alətlərinin effektiv tətbiqinə, monetar əməliyyatların optimal planlaşdırılmasına nail olmaq üçün Mərkəzi Bank 2017-ci ildə aidiyyətə iqtisadi qurumlar ilə birlikdə **likvidliyin monitorinqi və proqnozlaşdırılması** sisteminin formalaşması istiqamətində müvafiq işlər görəcəkdir.

Pul siyasətinin əməliyyat çərçivəsinin təkmilləşdirilməsi çərçivəsində **banklararası pul bazarının** fəaliyyətinin gücləndirilməsi, buradakı faiz dərəcələrinin faiz dəhlizi mexanizminə inteqrasiyası istiqamətində işlər 2017-ci ildə də davam etdiriləcəkdir. Bu işlər pul siyasətinin iqtisadiyyata ötürücülük mexanizmində faiz kanalının gücləndirilməsinə xidmət edəcəkdir.

YEKUN

Beləliklə, iqtisadi artımın baza şərti olan makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi 2017-ci ildə də Mərkəzi Bankın pul siyasətinin başlıca məqsədini təşkil edəcəkdir.

Maliyyə Sabitliyi Şurasının 2017-ci il və ortamüddətli dövrə makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinin təmin olunması üzrə tədbirlər planına, habelə “Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsinə” uyğun olaraq Mərkəzi Bank üzən məzənnəyə keçidi təmin etmək üçün müvafiq işləri həyata keçirəcəkdir.

Makroiqtisadi sabitliyin təmin olunması istiqamətində fiskal, monetar, struktur, sosial və maliyyə sabitliyi siyasətləri istiqamətində kompleks tədbirlər həyata keçiriləcəkdir. Bu tədbirlər tədiyə balansını və valyuta bazarını tarazlaşdırmaqla pul siyasətinin effektivliyinin artırılmasına və nəticədə makroiqtisadi sabitliyin etibarlı qorunmasına yönəlmişdir.